

สำเนาฉบับ

○ คำพิพากษา

(ด. ๑๘)

คดีหมายเลขดำที่ ๗๔๗/๒๕๕๐
คดีหมายเลขแดงที่ ๑๔๓๘/๒๕๕๒

ในพระปรมาภิไธยพระมหากษัตริย์

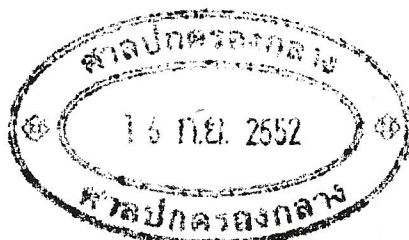
ศาลปกครองกลาง

วันที่ ๖๖ เดือน กันยายน พุทธศักราช ๒๕๕๒

ระหว่าง { นายมาล์คอม เดนิส ลิม เชี่ยว พิง ผู้ฟ้องคดี
กรมราชทัณฑ์ ผู้ถูกฟ้องคดี

เรื่อง คดีพิพาทเกี่ยวกับการกระทำละเมิดของหน่วยงานทางปกครองอันเกิดจากการใช้อำนาจตามกฎหมาย

คดีนี้ผู้ฟ้องคดีฟ้องว่า ผู้ฟ้องคดีต้องโทษประหารชีวิตตามคำพิพากษาของศาลอาญา ฐานร่วมกันมียาเสพติดให้โทษไว้ในความครอบครองเพื่อจำหน่าย คดีอยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ จึงต้องถือว่าผู้ฟ้องคดียังเป็นผู้บริสุทธิ์ ตั้งแต่ศาลอาญาได้มีคำพิพากษา เมื่อวันที่ ๑ มีนาคม ๒๕๔๙ ผู้ฟ้องคดีถูกพันนาการโดยใช้ตรวนน้ำหนักประมาณ ๑๐ กิโลกรัม โดยอ้างว่ามีกำหนดโทษสูงอาจพยายามหลบหนีซึ่งไม่เป็นความจริง เพราะผู้ฟ้องคดีถูกคุมขังอยู่ในแดน ๒ ซึ่งเป็นเขตควบคุมพิเศษที่สร้างใหม่เพื่อคุมขังผู้ต้องโทษประหารชีวิต ไม่อาจหลบหนีได้ อีกทั้งมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙ ไม่ได้ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ราชทัณฑ์จำตรวนผู้ต้องขังที่ศาลมีคำพิพากษาให้ลงโทษสูง การจำตรวนเป็นเวลานานหลาย ๆ ปี จึงขัดต่อพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙ และรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยทุกฉบับ กับขัดต่อหลักสิทธิ

ความเป็นมนุษย์ตามกฎหมายมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อนักโทษขององค์การสหประชาชาติ อีกทั้งคำพิพากษาของศาลไม่ได้กำหนดให้จำตรวนแก่ผู้ฟ้องคดีและการจำตรวนไม่ปรากฏในกฎหมายไทย ผู้ต้องขังบางรายซึ่งต้องโทษประหารชีวิตต้องถูกจำตรวนนานถึงเก้าปีเศษ ผู้ฟ้องคดีต้องถูกทรมานร่างกายและจิตใจมาเป็นเวลาหนึ่งปีเศษแล้ว ผู้ฟ้องคดียอมรับคำพิพากษาของศาลแต่ไม่สามารถยอมถูกกระทำอย่างผิดกฎหมายได้

ขอให้ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง ดังนี้

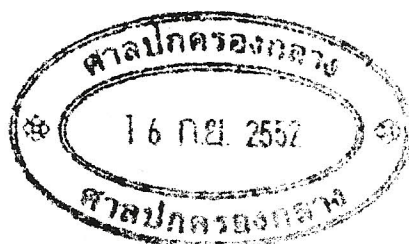
๑. ให้ผู้ถูกฟ้องคดียุติการจำตรวนแก่ผู้ฟ้องคดีในระหว่างถูกคุมขังในเรือนจำโดยด่วนที่สุด

๒. ให้ชี้ขาดการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของผู้ถูกฟ้องคดีที่นำตรวนและโซ่มาใช้กับผู้ต้องขังในระหว่างการควบคุมอยู่ในเรือนจำโดยไม่มีกฎหมายรองรับ

๓. ให้วินิจฉัยว่าคำว่าจำตรวนไม่ปรากฏในกฎหมายไทย และเจ้าหน้าที่ไม่มีอำนาจจำตรวนผู้ต้องขังโดยอ้างว่าป้องกันการหลบหนีตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙

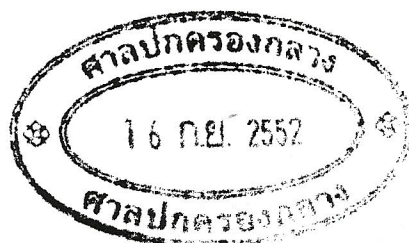
ศาลปกครองกลางมีคำสั่งกำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองเพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนการพิพากษาตามคำขอของผู้ฟ้องคดี โดยให้ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการระงับการจำตรวนผู้ฟ้องคดีโดยอ้างเหตุผลที่ผู้ฟ้องคดีถูกลงโทษประหารชีวิตไว้นานกว่าคดีจะถึงที่สุดหรือจนกว่าศาลจะมีคำสั่งเป็นอย่างอื่น ศาลปกครองสูงสุดมีคำสั่งกลับคำสั่งศาลปกครองชั้นต้นเป็นในหัยคำขอให้ศาลกำหนดมาตรการหรือวิธีการคุ้มครองเพื่อบรรเทาทุกข์ชั่วคราวก่อนการพิพากษาของผู้ฟ้องคดี

ผู้ถูกฟ้องคดีให้การว่า ตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙ บัญญัติห้ามมิให้ใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขังเว้นแต่ (๑) เป็นบุคคลที่น่าจะทำอันตรายต่อชีวิตหรือร่างกายของตนเองหรือผู้อื่น (๒) เป็นบุคคลวิกลจริตหรือจิตไม่สมประกอบอันอาจเป็นภัยอันตรายต่อผู้อื่น (๓) เป็นบุคคลที่น่าจะพยายามหลบหนี การควบคุม (๔) เมื่อถูกคุมตัวไปนอกเรือนจำ เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ควบคุมเห็นเป็นการสมควรที่จะต้องใช้เครื่องพันธนาการ (๕) เมื่อรัฐมนตรีสั่งว่าเป็นการจำเป็นจะต้องใช้เครื่องพันธนาการ เนื่องจากสภาพของเรือนจำหรือสภาพการณ์ของท้องถิ่น กฎกระทรวงมหาดไทย ออกตามความในมาตรา ๕๘ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙ ข้อ ๒๕ ข้อ ๒๖ และข้อ ๒๘ กำหนดให้เครื่องพันธนาการมี ๔ ประเภท คือ ตรวน กุญแจมือ กุญแจเท้า และโซ่ล่าม

โดยตรวนมีสามขนาด ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๘ กำหนดแนวทางปฏิบัติในการใช้เครื่องพันธนาการว่า หากมีความจำเป็นจะต้องใช้เครื่องพันธนาการกับผู้ต้องขังในทุกๆ กรณี โดยเฉพาะภายในเรือนจำหรือทัณฑสถาน ขอให้คำนึงถึงโครงสร้างทางกายภาพของอาคารสถานที่ ระบบเสริมความมั่นคงและอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ ประกอบการพิจารณา และตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๓๙ ไม่ได้ให้คำนิยามของข้อความที่ว่า เป็นบุคคลที่น่าจะพยายามหลบหนีการควบคุม จึงเป็นกรณีที่เรือนจำและทัณฑสถานแต่ละแห่งต้องใช้ดุลพินิจในการพิจารณาใช้เครื่องพันธนาการกับผู้ต้องขังแต่ละรายเป็นกรณีไป ซึ่งในทางปฏิบัติการพิจารณาว่าผู้ต้องขังมีพฤติการณ์น่าจะพยายามหลบหนีหรือไม่นั้น นอกจากต้องพิจารณาข้อเท็จจริงของผู้ต้องขังแต่ละรายแล้ว ต้องพิจารณาข้อเท็จจริงอื่นประกอบด้วย อาทิเช่น ระบบเสริมความมั่นคงของเรือนจำ สภาพของสถานที่ควบคุม อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ จำนวนผู้ต้องขังในเรือนจำ รวมถึงลักษณะคดีและกำหนดโทษของผู้ต้องขังด้วย เพราะในเรือนจำที่มีผู้ต้องขังคดีอุกฉกรรจ์หรือกำหนดโทษสูงรวมกันอยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะผู้ที่ต้องคำพิพากษาให้ลงโทษประหารชีวิต ย่อมมีแรงจูงใจโดยสัญชาตญาณที่ต้องรักษาชีวิตให้รอด ซึ่งทางหนึ่งก็คือการหลบหนี ดังนั้น หากเรือนจำปล่อยให้ผู้ต้องขังเหล่านั้นเคลื่อนไหวร่างกายได้โดยอิสระแล้ว ผู้ต้องขังก็อาจรวมตัวกันก่อเหตุร้ายด้วยการแหกหักเรือนจำเพื่อหลบหนี การใช้เครื่องพันธนาการกับผู้ต้องโทษประหารชีวิตจึงเป็นเหตุจำเป็นตามมาตรา ๑๔ (๓) แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๕๓๙

สำหรับเรือนจำกลางคลองเปรมเป็นเรือนจำขนาดใหญ่ มีผู้ต้องขังอยู่ในความควบคุมหลายพันคน คณะกรรมการพิจารณาถอดเครื่องพันธนาการผู้ต้องขังซึ่งแต่งตั้งตามคำสั่งเรือนจำกลางคลองเปรม ที่ ๑๕๗/๒๕๔๗ ลงวันที่ ๒๒ มีนาคม ๒๕๔๗ ได้วางหลักเกณฑ์การจำเครื่องพันธนาการและถอดเครื่องพันธนาการ (ตรวน) ตามบันทึกข้อความลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๘ โดยกำหนดให้ผู้ต้องขังที่ต้องโทษประหารชีวิตจำเครื่องพันธนาการไว้โดยตลอด ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ต้องขังสัญชาติมาเลเซีย กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ศาลอาญาพิพากษาลงโทษประหารชีวิตและกักขังแทนค่าปรับหนึ่งปี คดีอยู่ระหว่างอุทธรณ์ เดิมผู้ฟ้องคดีถูกคุมขังอยู่ที่ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง เมื่อศาลอาญามีคำพิพากษาแล้วได้ส่งตัวไปคุมขังที่เรือนจำกลางคลองเปรมเมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๙ ระหว่างถูกคุมขังที่ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลางเคยกระทำผิดวินัย

ฐานมีสิ่งของต้องห้าม (ยาเสพติดประเภท ๒) ไว้ในความครอบครอง และถูกลงโทษทางวินัย โดยตัดการอนุญาตให้ได้รับการเยี่ยมหรือติดต่อกับบุคคลภายนอกตามคำสั่งที่ ๑๐๒/๒๕๔๘ ลงวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๘ เรือนจำกลางคลองเปรมเห็นว่าผู้ฟ้องคดีถูกลงโทษประหารชีวิต ซึ่งเป็นโทษขั้นสูงสุดตามกฎหมาย ระหว่างถูกคุมขังที่ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง มีพฤติการณ์กระทำผิดวินัย ประกอบกับสภาพในแดน ๒ เรือนจำกลางคลองเปรมมีผู้ต้องขัง คดีอุกฉกรรจ์และกำหนดโทษสูงถูกคุมขังอยู่เป็นจำนวนมาก แต่เรือนจำกลางคลองเปรม เป็นเรือนจำเก่า อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ขาดแคลน เพื่อป้องกันการหลบหนีจึงใช้เครื่องพันธนาการ (ตรวน) กับผู้ฟ้องคดีตั้งแต่วันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๙ เป็นต้นมา อย่างไรก็ตาม เกี่ยวกับการ ลดการใช้เครื่องพันธนาการกับผู้ต้องขังนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีและเรือนจำกลางคลองเปรมกำลัง ดำเนินการโดยนําระบบเสริมความมั่นคงมาช่วยในการควบคุมผู้ต้องขังเพื่อลดการใช้เครื่อง พันธนาการกับผู้ต้องขังคดีอุกฉกรรจ์ตามเอกสารโครงการศึกษาเพื่อปรับปรุงอาคารสถานที่ และการติดตั้งระบบเสริมความมั่นคงในเรือนจำ/ทัณฑสถานเพื่อลดการใช้เครื่องพันธนาการ กับผู้ต้องขังคดีอุกฉกรรจ์ที่ส่งต่อศาล ขอให้ยกฟ้อง

ผู้ฟ้องคดีคัดค้านคำให้การว่า ตามมาตรา ๑๕ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙ ไม่ได้ให้อำนาจผู้ถูกฟ้องคดีในการใช้เครื่องพันธนาการกับผู้ต้องขัง ที่ได้รับโทษประหารชีวิตอันเป็นการขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชนแต่อย่างใด ส่วนข้อความ ที่ว่าเป็นบุคคลที่น่าจะพยายามหลบหนีการควบคุม นั้น ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าต้องพิจารณาจาก ข้อเท็จจริงของผู้ต้องขังแต่ละราย ไม่ใช่พิจารณาจากอัตราโทษของผู้ต้องขัง อีกทั้งผู้ต้องขัง ยังสามารถที่จะสู้คดีต่อศาลสูงต่อไปโดยไม่จำเป็นต้องเสี่ยงชีวิตหรือหลบหนีการควบคุม

ผู้ถูกฟ้องคดีให้การเพิ่มเติมว่า คำคัดค้านคำให้การของผู้ฟ้องคดีเป็นประเด็นเดิม ซึ่งผู้ถูกฟ้องคดีเคยให้การในประเด็นดังกล่าวแล้ว จึงขอยืนยันตามคำให้การเดิม

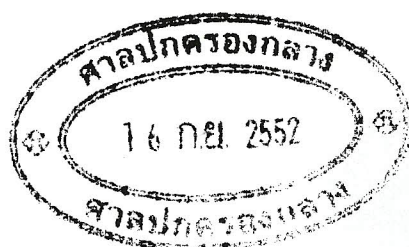
ในชั้นการแสวงหาข้อเท็จจริงของศาลปรากฏพยานหลักฐาน ดังนี้

ศาลมีคำสั่งให้ตัดถ่ายคำชี้แจงของอธิบดีกรมสนธิสัญญาและกฎหมาย ตามหนังสือลงวันที่ ๑๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๒ และเอกสารประกอบจากคดีหมายเลขดำที่ ๑๖๑๘/๒๕๕๐ ของศาลนี้มาประกอบการพิจารณา โดยปรากฏว่าอธิบดีกรมสนธิสัญญาและ กฎหมายได้ส่งปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ กฎมาตรฐานขั้นต่ำ ของการปฏิบัติต่อนักโทษขององค์การสหประชาชาติ กติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิ พลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. ๑๙๖๖ อนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการกระทำอื่น

หรือการลงโทษอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรี ค.ศ. ๑๙๘๔ พร้อมคำแปล
ทุกฉบับ และชี้แจงว่า ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติไม่เป็น
สนธิสัญญาตามกฎหมายระหว่างประเทศ แต่เป็นเอกสารที่ได้รับการรับรองโดยข้อมติ
สมัชชาสหประชาชาติในการประชุมสมัยสามัญครั้งที่ ๓ เมื่อวันที่ ๑๐ ธันวาคม ค.ศ. ๑๙๔๘
โดยตามข้อ ๑๓ วรรคหนึ่ง ของกฎบัตรสหประชาชาติ สมัชชาสหประชาชาติมีอำนาจหน้าที่
เพียงทำคำแนะนำซึ่งไม่มีผลผูกพันตามกฎหมาย อย่างไรก็ตามก็มีความสำคัญและหลักการของ
ปฏิญญาดังกล่าว เกี่ยวกับเสรีภาพและสิทธิมนุษยชนได้ปรากฏในตราสารตามกฎหมาย
ด้านสิทธิมนุษยชนที่จัดทำขึ้นภายหลังหลายฉบับ จึงอาจกล่าวได้ว่าแม้ปฏิญญาดังกล่าว
ไม่เป็นสนธิสัญญา แต่หลักการที่ระบุไว้ในปฏิญญาได้พัฒนาเป็นกฎหมายจารีตประเพณี
ระหว่างประเทศในเวลาต่อมา ซึ่งมีผลผูกพันประเทศต่างๆ รวมถึงประเทศไทยด้วย

สำหรับกฎมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อนักโทษขององค์การ
สหประชาชาติไม่เป็นสนธิสัญญาตามกฎหมายระหว่างประเทศ แต่เป็นเอกสารที่ได้รับการ
รับรองโดยที่ประชุมสหประชาชาติว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อ
ผู้กระทำผิด ครั้งที่ ๑ ณ กรุงเจนีวา ค.ศ. ๑๙๕๕ และคณะมนตรีเศรษฐกิจและการสังคมของ
สหประชาชาติได้เห็นชอบเมื่อวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ค.ศ. ๑๙๕๗ ทั้งนี้ ตามข้อ ๖๒ วรรคสอง
ของกฎบัตรสหประชาชาติ คณะมนตรีฯ มีอำนาจหน้าที่เพียงทำคำแนะนำซึ่งไม่มีผลผูกพัน
ทางกฎหมาย และยังไม่ปรากฏว่าหลักการของกฎมาตรฐานขั้นต่ำ ดังกล่าวได้พัฒนาเป็น
กฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศ ประเทศไทยจึงไม่มีพันธกรณีตามกฎหมาย
ระหว่างประเทศที่จะต้องปฏิบัติตาม ส่วนกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและ
สิทธิทางการเมือง ค.ศ. ๑๙๖๖ เป็นสนธิสัญญาตามกฎหมายระหว่างประเทศและประเทศไทย
เป็นภาคีกติกาโดยการภาคยานุวัติเมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๓๙ และมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่
๓๐ มกราคม ๒๕๔๐ โดยประเทศไทยได้ทำคำแถลงตีความไว้ ๔ ประเด็น ส่วนอนุสัญญา
ต่อต้านการทรมานและการกระทำอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือ
ย่ำยีศักดิ์ศรี ค.ศ. ๑๙๘๔ เป็นสนธิสัญญาตามกฎหมายระหว่างประเทศและประเทศไทย
เป็นภาคีอนุสัญญาโดยการภาคยานุวัติเมื่อวันที่ ๒ ตุลาคม ๒๕๕๐ และมีผลใช้บังคับ
เมื่อวันที่ ๑ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ โดยประเทศไทยได้ทำคำแถลงตีความและจัดทำข้อสงวนไว้
ประเทศไทยจึงมีพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศที่ย่อมต้องปฏิบัติตามกติกา
ระหว่างประเทศไทยและอนุสัญญาดังกล่าว

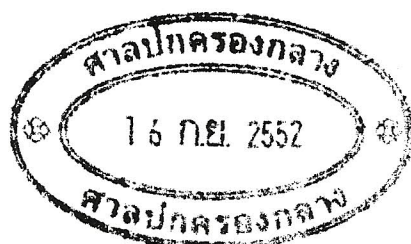
ศาลออกนั่งพิจารณาคดีเมื่อวันที่ ๒ กันยายน ๒๕๕๒ โดยได้รับฟังสรุปข้อเท็จจริงของตุลาการเจ้าของสำนวน และรับฟังคำชี้แจงด้วยวาจาประกอบคำแถลงการณ์ของตุลาการผู้แถลงคดี ลงวันที่ ๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๒ ด้วยแล้ว

ศาลได้ตรวจพิจารณาเอกสารทั้งหมดในสำนวนคดี กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ ฯลฯ ที่เกี่ยวข้องประกอบแล้ว

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ฟ้องคดีเป็นผู้ต้องขังสัญชาติมาเลเซีย ศาลอาญาพิพากษาลงโทษประหารชีวิต ปรับ ๒๐๐,๐๐๐ บาท ในความผิดตามพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ พ.ศ. ๒๕๒๒ ฐานร่วมกันมียาเสพติด (เฮโรอีน) เพื่อจำหน่าย คดีอยู่ระหว่างอุทธรณ์ ผู้ฟ้องคดีถูกส่งตัวมาคุมขังที่เรือนจำกลางคลองเปรมเมื่อวันที่ ๒ มีนาคม ๒๕๔๙ และถูกจำตรวนไว้ตลอดเวลาตั้งแต่วันดังกล่าวเพื่อป้องกันการหลบหนีตามแนวทางปฏิบัติในการใช้เครื่องพันธนาการกับผู้ต้องขังตามหนังสือของผู้ถูกฟ้องคดี ลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๘ และบันทึกข้อความเรือนจำกลางคลองเปรม เรื่อง หลักเกณฑ์การพิจารณาจำและถอดเครื่องพันธนาการ (ตรวน) ให้แก่ผู้ต้องขัง ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๘ ที่กำหนดให้ผู้ต้องโทษประหารชีวิตให้จำตรวนไว้ตลอด ผู้ฟ้องคดีเห็นว่าผู้ถูกฟ้องคดีกระทำการโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายด้วยการใช้เครื่องพันธนาการ (ตรวน) กับผู้ฟ้องคดี ทั้งๆ ที่ตามกฎหมายแล้วไม่ได้ให้อำนาจผู้ถูกฟ้องคดีในการใช้เครื่องพันธนาการกับผู้ต้องขังแต่อย่างใด ผู้ฟ้องคดีจึงฟ้องคดีนี้เมื่อวันที่ ๑๙ มีนาคม ๒๕๕๐ ขอให้ศาลมีคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดียุติการจำตรวนแก่ผู้ฟ้องคดีในระหว่างถูกคุมขังในเรือนจำ ให้ชี้ขาดการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของผู้ถูกฟ้องคดีที่นำตรวนและโซ่มาใช้กับผู้ต้องขังในระหว่างการควบคุมอยู่ในเรือนจำ โดยไม่มีกฎหมายรองรับและให้วินิจฉัยว่าการจำตรวนไม่ปรากฏในกฎหมายไทยและเจ้าหน้าที่ไม่มีอำนาจจำตรวนผู้ต้องขังโดยอ้างว่าป้องกันการหลบหนีตามมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙

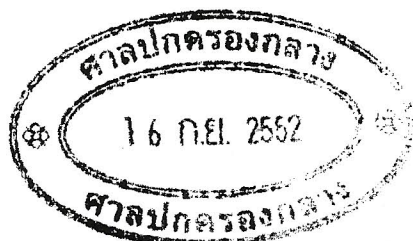
คดีมีประเด็นต้องวินิจฉัยว่า การที่ผู้ถูกฟ้องคดีและเรือนจำกลางคลองเปรมใช้เครื่องพันธนาการโดยจำตรวนผู้ฟ้องคดีไว้ตลอดเวลาเป็นการละเมิดต่อผู้ฟ้องคดีหรือไม่

พิเคราะห์แล้วเห็นว่า มาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ ซึ่งใช้บังคับในขณะเกิดข้อพิพาทคดีนี้ และมาตรา ๒๖ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งใช้บังคับในเวลาที่ศาลวินิจฉัยคดีนี้ บัญญัติสอดคล้องกันว่า การใช้อำนาจโดยองค์กรของรัฐทุกองค์กร ต้องคำนึงถึงศักดิ์ศรี

ความเป็นมนุษย์ สิทธิและเสรีภาพตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้ มาตรา ๓๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๔๐ และมาตรา ๓๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ บัญญัติสอดคล้องกันว่า บุคคลย่อมมีสิทธิและเสรีภาพในชีวิตและร่างกาย การทรมาน ทารุณกรรม หรือการลงโทษด้วยวิธีการโหดร้ายหรือไร้มนุษยธรรม จะกระทำมิได้... มาตรา ๔๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์บัญญัติว่า ผู้ใดจงใจหรือประมาทเลินเล่อทำต่อบุคคลอื่นโดยผิดกฎหมาย ให้เขาเสียหายถึงแก่ชีวิต แก่ร่างกายกีด อนามัยกีด เสรีภาพกีด ทรัพย์สิน หรือสิทธิอย่างหนึ่งอย่างใดกีดทำนองว่าผู้หนึ่งทำละเมิด จำต้องชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเพื่อการนั้น มาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙ บัญญัติว่า ห้ามมิให้ใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขัง เว้นแต่ (๑) เป็นบุคคลที่น่าจะทำอันตรายต่อชีวิตหรือร่างกายของตนเองหรือผู้อื่น (๒) เป็นบุคคลวิกลจริตหรือไม่สมประกอบอันอาจเป็นภัยอันตรายต่อผู้อื่น (๓) เป็นบุคคลที่น่าจะพยายามหลบหนีการควบคุม (๔) เมื่อถูกคุมตัวไปนอกเรือนจำ เจ้าพนักงานผู้มีหน้าที่ควบคุมเห็นเป็นการสมควรที่จะต้องใช้เครื่องพันธนาการ (๕) เมื่อรัฐมนตรีสั่งการว่าเป็นการจำเป็นจะต้องใช้เครื่องพันธนาการ เนื่องจากสภาพของเรือนจำหรือสภาพการณ์ของท้องถิ่น ภายใต้บังคับประมวลมาตรา (๔) และ (๕) แห่งมาตรานี้ให้ปฏิบัติเป็นเจ้าหน้าที่มีอำนาจที่จะสั่งให้ใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขังและที่จะเพิกถอนคำสั่งนั้น จึงเห็นได้ว่าบทบัญญัติดังกล่าวบัญญัติห้ามมิให้ใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขัง เว้นแต่เข้ากรณีตามที่กฎหมายบัญญัติ แสดงว่ากฎหมายมีเจตนารมณ์ที่จะให้ใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขังเฉพาะในกรณีที่น่าจะทำอันตรายต่อตนเองหรือผู้อื่นและเพื่อป้องกันการหลบหนีเท่านั้น กฎ ระเบียบ และการกระทำ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขังจึงสมควรต้องเป็นไปเท่าที่จำเป็นสำหรับบุคคลที่น่าจะพยายามหลบหนีการควบคุมที่อาจใช้เครื่องพันธนาการได้ตามมาตรา ๑๔ (๓) นั้น ย่อมหมายถึงพฤติการณ์ของผู้ต้องขังแต่ละบุคคลซึ่งต้องพิจารณาถึงตัวบุคคลเป็นรายๆ ไป

ข้อเท็จจริงรับฟังได้ว่า ผู้ฟ้องคดีต้องคำพิพากษาของศาลชั้นต้นให้ลงโทษประหารชีวิต คดีอยู่ระหว่างอุทธรณ์ ผู้ฟ้องคดีจึงถูกจำตรวน ตามบันทึกข้อความเรือนจำกลางคลองเปรม เรื่อง หลักเกณฑ์การพิจารณาจำและถอดเครื่องพันธนาการ (ตรวน) ให้แก่ผู้ต้องขัง ลงวันที่ ๒๘ ธันวาคม ๒๕๔๘ (เอกสารลำดับที่ ๖/๑๒ - ๑๓) ซึ่งกำหนดให้ผู้ต้องขังที่ต้องโทษประหารชีวิตต้องจำเครื่องพันธนาการไว้ตลอดเวลาซึ่งแสดงว่าผู้ฟ้องคดี

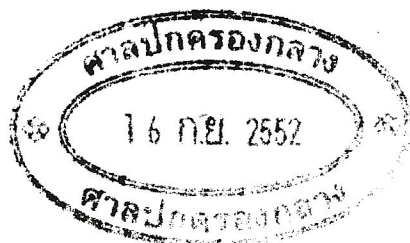
จะต้องถูกจำตรวนไว้ตลอดเวลาในระหว่างรอคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ และหากมีคดีถึงศาลฎีกาต้องถูกจำตรวนต่อไปอีกในระหว่างรอคำพิพากษาของศาลฎีกา ซึ่งย่อมเป็นระยะเวลาที่นานหลายปีกว่าคดีจะถึงที่สุด ทั้งนี้ การจำตรวนผู้ต้องขังที่ถูกศาลชั้นต้นลงโทษประหารชีวิตไว้ตลอดเวลาโดยเห็นว่าเป็นบุคคลที่น่าจะพยายามหลบหนีการควบคุมตามมาตรา ๑๔ (๓) แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙ จึงไม่ได้พิจารณาถึงพฤติการณ์ของผู้ต้องขังแต่ละคนว่าเป็นบุคคลที่น่าจะหลบหนีหรือไม่ แต่เป็นการนำเหตุที่ผู้ต้องขังถูกศาลชั้นต้นพิพากษาลงโทษประหารชีวิตมาเป็นเหตุผลในการใช้เครื่องพันธนาการประเภทตรวน อันแสดงว่าใช้ข้อสันนิษฐานที่ว่า ผู้ที่ถูกดำเนินคดีในฐานความผิดที่มีอัตราโทษสูงเป็นผู้ต้องขังที่น่าจะหลบหนีทั้งๆ ที่ศาลยังมิได้มีคำพิพากษาถึงที่สุดว่าผู้ต้องขังดังกล่าวกระทำความผิด จึงเป็นการกระทำที่ไม่สอดคล้องกับความเป็นจริงและไม่สอดคล้องกับเจตนารมณ์ในการใช้เครื่องพันธนาการอันเป็นการขัดกับมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙

มีปัญหาที่ต้องพิจารณาต่อไปว่า การจำตรวนทำให้ผู้ฟ้องคดีได้รับความเสียหายหรือไม่ เพียงใด เห็นว่า ตามพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙ ไม่ได้กำหนดประเภทและขนาดของเครื่องพันธนาการที่จะใช้กับผู้ต้องขังไว้ แต่ตามกฎหมายกระทรวงมหาดไทยออกตามความในมาตรา ๕๘ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙ ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยกฎหมายกระทรวง ฉบับที่ ๑๑ (พ.ศ. ๒๕๔๑) ออกตามความในพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙ ข้อ ๒๕ ข้อ ๒๖ และข้อ ๒๗ ได้กำหนดประเภทและลักษณะของเครื่องพันธนาการไว้ ๔ ประเภท คือ ตรวน กุญแจมือ กุญแจเท้า และโซ่ล่าม สำหรับตรวนนั้นมี ๓ ขนาด คือ ขนาดที่ ๑ ขนาดที่ ๒ และขนาดที่ ๓ โดยมีเส้นผ่าศูนย์กลางของเหล็กวงแหวน ๑๐ มิลลิเมตร ๑๒ มิลลิเมตร และ ๑๗ มิลลิเมตร ตามลำดับ และมีโซ่ระหว่างวงแหวนของตรวนมีความยาวระหว่าง ๕๐ เซนติเมตร ถึง ๗๕ เซนติเมตร กับลูกโซ่มีเส้นผ่าศูนย์กลางระหว่าง ๑๐ มิลลิเมตร ถึง ๑๗ มิลลิเมตร กุญแจมือให้เป็นไปตามแบบและขนาดที่ผู้ถูกฟ้องคดีกำหนด ส่วนกุญแจเท้าให้เป็นไปตามแบบและขนาดที่ผู้ถูกฟ้องคดีกำหนด เว้นแต่ขนาดของโซ่ระหว่างกุญแจเท้ามีความยาวตั้งแต่ ๓๘ เซนติเมตร ถึง ๕๐ เซนติเมตร และลูกโซ่มีเส้นผ่าศูนย์กลางไม่เกิน ๔.๗๕ มิลลิเมตร สำหรับโซ่ล่ามให้มีขนาดตามที่กำหนดไว้สำหรับตรวนขนาดที่ ๑ และขนาดที่ ๓ และข้อ ๒๘ กำหนดว่า การใช้เครื่องพันธนาการกับผู้ต้องขังนั้น โดยปกติให้ใช้ตรวนขนาดที่ ๑ หรือขนาดที่ ๒ หรือกุญแจเท้า

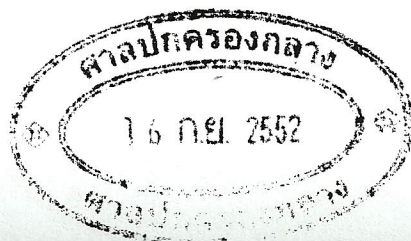
เว้นแต่เห็นว่ามีเหตุจำเป็นหรือศาลได้มีคำพิพากษาให้ลงโทษจำคุกผู้ต้องขังนั้นตั้งแต่ ๓ ปีขึ้นไป หรือเป็นผู้ต้องขังในคดีอุกฉกรรจ์ จะใช้ตรวนขนาดที่ ๓ ก็ได้ เมื่อมีเหตุน่าเชื่อว่าผู้ต้องขังจะทำอันตรายต่อชีวิตหรือร่างกายของตนเองหรือผู้อื่น และเห็นว่าไม่มีทางอื่นที่จะป้องกันได้ดีกว่าให้ใช้กุญแจมือหรือโซ่ล่ามเพิ่มขึ้นนอกจากตรวนหรือกุญแจเท้าก็ได้ ในกรณีที่ต้องนำตัวคนต้องขังหรือคนฝากไปนอกเรือนจำ ถ้าจะใช้เครื่องพันธนาการให้ใช้กุญแจมือ เว้นแต่คนต้องขังในคดีอุกฉกรรจ์จะใช้ตรวนหรือกุญแจเท้าก็ได้

เมื่อพิจารณาจากกฎกระทรวงมหาดไทยดังกล่าวแล้ว เห็นว่า ลักษณะของตรวนมีขนาดใหญ่เกินกว่าที่จะนำมาใช้พันธนาการกับมนุษย์ ซึ่งมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙ ได้บัญญัติห้ามมิให้ใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขังเว้นแต่เข้ากรณีข้อยกเว้น อันแสดงให้เห็นว่ากฎหมายมีเจตนารมณ์ที่จะให้ใช้เครื่องพันธนาการแก่ผู้ต้องขังเฉพาะกรณีที่จำเป็นเท่านั้นดังที่ได้วินิจฉัยไว้แล้ว ผู้ถูกฟ้องคดีจึงมีหน้าที่ต้องดำเนินการให้เป็นไปตามบทบัญญัติของกฎหมายและป้องกันมิให้มีการฝ่าฝืนบทบัญญัติดังกล่าวอย่างเคร่งครัด เนื่องจากแม้ผู้ฟ้องคดีจะถูกควบคุมตัวอยู่ในอำนาจของผู้ถูกฟ้องคดีตามคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาล แต่คำสั่งหรือคำพิพากษาศาลก็เป็นเพียงสั่งให้ควบคุมหรือจำคุกซึ่งย่อหมายถึงการจำกัดอิสรภาพเท่านั้น ผู้ถูกฟ้องคดีไม่มีสิทธิที่จะกระทำการใด ๆ แก่เนื้อตัวร่างกายของผู้ฟ้องคดีหรือผู้ต้องขังอื่นได้โดยฝ่าฝืนต่อกฎหมายได้ ทั้งนี้ ผู้ถูกฟ้องคดีได้กำหนดแนวทางการปฏิบัติในการใช้เครื่องพันธนาการกับผู้ต้องขังตามหนังสือลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๘ (เอกสารลำดับที่ ๖/๙-๑๐) กำหนดให้ใช้เครื่องพันธนาการภายในกรอบของมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติราชทัณฑ์ พุทธศักราช ๒๔๗๙ และกฎระเบียบที่เกี่ยวข้องโดยเคร่งครัด โดยพิจารณาด้วยความรอบคอบ ระมัดระวังและเป็นธรรม และสามารถแสดงเหตุผลความจำเป็นที่เหมาะสม รวมทั้งต้องคำนึงถึงหลักสิทธิมนุษยชนและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ด้วย แต่ผู้ถูกฟ้องคดีกลับดำเนินการจำตรวนผู้ฟ้องคดีซึ่งถูกพิพากษาให้ประหารชีวิตไว้ตลอดเวลาอันเป็นการกระทำที่ขัดต่อแนวทางปฏิบัติที่ผู้ถูกฟ้องคดีกำหนดไว้เอง และถึงแม้ว่าผู้ถูกฟ้องคดีจะอ้างว่าใช้ตรวนขนาดที่ ๑ ซึ่งมีขนาดเล็กที่สุดแล้ว แต่ก็เป็นที่ตรวนที่มีขนาดเส้นผ่าศูนย์กลางถึง ๑๐ มิลลิเมตร การที่ผู้ฟ้องคดีถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำแล้วต้องถูกพันธนาการด้วยตรวนไว้ตลอดเวลาจนกว่าจะมีคำพิพากษาถึงที่สุด และถูกนำตัวไปประหารชีวิตหรือพ้นจากโทษประหารชีวิตตามคำพิพากษาถึงที่สุด ย่อมมีผลเท่ากับการถูกจำกัดสิทธิในการเคลื่อนไหวร่างกายเพราะการ

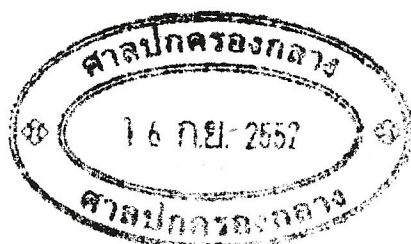
ถูกจำตรวนที่ข้อเท้าทั้งสองข้างด้วยห่วงเหล็ก และมีโซ่ล่ามจะทำให้ผู้ฟ้องคดีเคลื่อนไหวร่างกายไม่สะดวก ขณะเดินจะต้องลากตรวนไปด้วยหรือต้องใช้เชือกผูกตรวนถือไว้ตลอดเวลา และบริเวณข้อเท้าที่สวมตรวนจะเสียดสีกับตรวนซึ่งเป็นโลหะอยู่ตลอดเวลา การใช้ชีวิตประจำวันย่อมแตกต่างจากบุคคลทั่วไป การกระทำความผิดจึงเป็นการละเมิดต่อเสรีภาพในร่างกายและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และมีลักษณะเป็นการทรมานซึ่งขัดต่อมาตรา ๒๖ และมาตรา ๓๑ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งใช้บังคับในขณะที่เกิดข้อพิพาทคดีนี้ และมาตรา ๒๖ และมาตรา ๓๒ ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ ซึ่งใช้บังคับในเวลาที่ศาลพิจารณาคดีนี้ จึงเป็นการกระทำโดยผิดกฎหมาย ทำให้เสียหายต่อสิทธิในร่างกายอันเป็นการกระทำละเมิดตามมาตรา ๔๒๐ แห่งประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์

นอกจากนี้ การกระทำความผิดยังเป็นการขัดต่อปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนของสหประชาชาติ (เอกสารลำดับที่ ๕๙/๑๗-๒๙) ข้อ ๑ ซึ่งกำหนดว่ามนุษย์ทั้งปวงเกิดมามีอิสระและเสมอภาคกันในศักดิ์ศรีและสิทธิ ต่างในตนมีเหตุผลและมโนธรรมและควรปฏิบัติต่อกันด้วยจิตวิญญาณแห่งภราดรภาพ และข้อ ๕ ซึ่งกำหนดว่าบุคคลใดจะถูกกระทำการทรมานหรือการปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือย่ำยีศักดิ์ศรีไม่ได้ และขัดกับกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. ๑๙๖๖ (เอกสารลำดับที่ ๕๙/๖๕-๑๑๖) ข้อ ๗ ซึ่งกำหนดว่า บุคคลจะถูกทรมานหรือได้รับการปฏิบัติหรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรมหรือด่าซ้ำมิได้ และข้อ ๑๐ (๑) ซึ่งกำหนดว่าบุคคลทั้งปวงที่ถูกกลั่นแกล้งเสรีภาพต้องได้รับการปฏิบัติด้วยความมีมนุษยธรรมและความเคารพในศักดิ์ศรีแต่กำเนิดแห่งความเป็นมนุษย์ ซึ่งอธิบายกรรมสนธิสัญญาและกฎหมายชี้แจงข้อเท็จจริงตามคำส่งศาลว่า ปฏิญญาสากลดังกล่าวไม่เป็นสนธิสัญญา ไม่มีผลผูกพันทางกฎหมาย แต่หลักการที่ระบุไว้ได้พัฒนาเป็นกฎหมายจารีตประเพณีระหว่างประเทศในเวลาต่อมา ซึ่งมีผลผูกพันประเทศต่างๆ รวมถึงประเทศไทยด้วย ส่วนกติการะหว่างประเทศว่าด้วยสิทธิพลเมืองและสิทธิทางการเมือง ค.ศ. ๑๙๖๖ นั้น เป็นสนธิสัญญาตามกฎหมายระหว่างประเทศ และประเทศไทยเข้าเป็นภาคีกติกาโดยการภาคยานุวัติเมื่อวันที่ ๒๙ ตุลาคม ๒๕๓๙ และมีผลใช้บังคับกับประเทศไทยเมื่อวันที่ ๓๐ มกราคม ๒๕๔๐ ประเทศไทยจึงมีพันธกรณีตามกฎหมายระหว่างประเทศที่จะต้องปฏิบัติตามกติกาดังกล่าวในฐานะรัฐภาคี

อีกทั้งตามกฎหมายมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อนักโทษขององค์การสหประชาชาติ (เอกสารลำดับที่ ๕๙/๓๐-๖๔) ข้อ ๓๓ กำหนดว่า บรรดาเครื่องพันธนาการ เช่น กุญแจมือ โซ่ ตรวน และสายรัดแขน จะต้องไม่นำมาใช้เพื่อการลงโทษ นอกจากนี้ จะใช้โซ่ตรวนในการจองจำนักโทษไม่ได้ ส่วนเครื่องพันธนาการอย่างอื่นจะนำมาใช้ได้ เพื่อป้องกันการหลบหนีในระหว่างขนย้ายนักโทษ แต่ควรจะต้องถอดเครื่องพันธนาการนั้น ออกเมื่อนำนักโทษนั้นไปปรากฏตัวที่ศาลหรือหน่วยงานอื่นของฝ่ายบริหาร ด้วยเหตุผลทางการแพทย์โดยคำสั่งของเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ และโดยคำสั่งของผู้บัญชาการเรือนจำ ในกรณีที่การควบคุมตัวนักโทษด้วยวิธีอื่นใช้ไม่ได้ผล เพื่อป้องกันนักโทษทำร้ายตนเอง หรือผู้อื่น หรือทำลายทรัพย์สิน ในกรณีเช่นนี้ผู้บัญชาการเรือนจำจะต้องปรึกษาหารือ กับเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์และรายงานข้อเท็จจริงต่อผู้บังคับบัญชาชั้นสูงถัดไปด้วย และข้อ ๓๔ กำหนดว่า เครื่องพันธนาการจะใช้ได้เพียงในระยะเวลาที่จำกัดและเท่าที่จำเป็น อย่างยิ่งเท่านั้น ดังนั้น การใช้เครื่องพันธนาการประเภทตรวนแก่ผู้ต้องขังโดยจำตรวนไว้ ตลอดเวลาทั้งๆ ที่ผู้ต้องขังถูกควบคุมตัวอยู่ในเรือนจำจึงเป็นการขัดกับกฎหมายมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อนักโทษขององค์การสหประชาชาติ ซึ่งแม้ข้อบังคับกรมสนธิสัญญาและกฎหมายจะชี้แจงข้อเท็จจริงว่า กฎมาตรฐานขั้นต่ำดังกล่าวไม่เป็นสนธิสัญญาตามกฎหมายระหว่างประเทศ แต่เป็นเอกสารที่ได้รับการรับรองโดยที่ประชุมสหประชาชาติ ว่าด้วยการป้องกันอาชญากรรมและการปฏิบัติต่อผู้กระทำความผิดและคณะมนตรีเศรษฐกิจ และการสังคมของสหประชาชาติได้เห็นชอบ ซึ่งคณะมนตรีฯ มีอำนาจหน้าที่เพียงทำคำแนะนำ เพื่อความมุ่งหมายในการส่งเสริมการเคารพและปฏิบัติตามสิทธิมนุษยชนและเสรีภาพ พื้นฐานเท่านั้น แต่เห็นว่าผู้ถูกฟ้องคดีก็สมควรพิจารณาถึงกฎหมายมาตรฐานขั้นต่ำ ดังกล่าว เพื่อใช้เป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อนักโทษให้สอดคล้องกับแนวทางขององค์การสหประชาชาติ ที่ประเทศไทยเป็นสมาชิก และแนวทางดังกล่าวสามารถใช้เป็นแนวทางประกอบการพิจารณา ของศาลถึงความเหมาะสมของการใช้เครื่องพันธนาการได้

การที่ผู้ถูกฟ้องคดีอ้างว่า ผู้ต้องขังที่ต้อนโทษประหารชีวิตย่อมมีแรงจูงใจ และสัญชาตญาณที่จะรักษาชีวิตรอด หากไม่มีเครื่องพันธนาการอาจมีการรวมตัวกันแหกหัก เรือนจำเพื่อหลบหนีนั้น เป็นการคาดการณ์ของผู้ถูกฟ้องคดีซึ่งเป็นเรื่องในอนาคต อีกทั้ง หากมีการรวมตัวกันเพื่อหลบหนีจริง ผู้ต้องขังเหล่านั้นก็ย่อมถูกควบคุมตัวอยู่ในแดน ๒

ซึ่งมีการควบคุมแยกต่างหากเฉพาะผู้ต้องโทษประหารชีวิต แม้แหกหักออกมาจากแดน ๒ ได้ ก็ยังอยู่ในที่คุมขังภายในเรือนจำกลางคลองเปรม ข้ออ้างของผู้ถูกฟ้องคดีจึงไม่อาจรับฟังได้

ส่วนที่ผู้ถูกฟ้องคดีอ้างว่า แดน ๒ เรือนจำกลางคลองเปรมซึ่งเป็นสถานที่คุมขังผู้ฟ้องคดีและเรือนจำกลางบางขวางมีปัญหาเกี่ยวกับระบบเสริมความมั่นคงของอาคาร และเจ้าหน้าที่ ๑ คน ต้องควบคุมผู้ต้องขังจำนวนมาก จึงจำเป็นต้องใช้เครื่องพันธนาการนั้น เห็นว่า ผู้ถูกฟ้องคดีมีหน้าที่ตามกฎหมายในการควบคุมตัวผู้ต้องขังตามคำสั่งหรือคำพิพากษาของศาล ข้อขัดข้องที่ผู้ถูกฟ้องคดีอ้างเกิดขึ้นจากการที่ผู้ถูกฟ้องคดีและหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ได้ดำเนินการเกี่ยวกับอาคารสถานที่ในการควบคุมตัวผู้ต้องขังไว้อย่างรัดกุมเพียงพอ การที่ผู้ถูกฟ้องคดีใช้เหตุผลดังกล่าวในการจำตรวนผู้ต้องโทษประหารชีวิต จึงเป็นการแก้ไขปัญหาลงโทษของผู้ถูกฟ้องคดีโดยไม่คำนึงถึงผลร้ายที่จะตกแก่ผู้ฟ้องคดีและผู้ต้องขังอื่น

ส่วนที่ผู้ถูกฟ้องคดีอ้างเหตุผลในการจำตรวนผู้ฟ้องคดีเนื่องจากถูกลงโทษทางวินัยขณะถูกควบคุมที่ทัณฑสถานบำบัดพิเศษกลาง ฐานมีเยวเสพติดประเภท ๒ ไว้ในครอบครองนั้น เห็นว่า ตามแนวทางปฏิบัติในการใช้เครื่องพันธนาการกับผู้ต้องขังตามหนังสือของผู้ถูกฟ้องคดี ลงวันที่ ๑๐ มิถุนายน ๒๕๔๘ ข้อ ๓ (เอกสารลำดับที่ ๖/๙-๑๐) กำหนดว่า ห้ามมิให้ใช้เครื่องพันธนาการทุกประเภทกับผู้ต้องขังเพื่อวัตถุประสงค์ในการลงโทษทางวินัยโดยเด็ดขาด ข้ออ้างของผู้ถูกฟ้องคดีที่ว่าผู้ฟ้องคดีกระทำความผิดต่อกฎหมายและวินัยของเรือนจำจึงต้องจำตรวน จึงเป็นการขัดกับแนวทางที่ผู้ถูกฟ้องคดีกำหนดขึ้นเอง นอกจากนี้ การนำเครื่องพันธนาการมาใช้ในการลงโทษยังขัดกับกฎหมายมาตรฐานขั้นต่ำของการปฏิบัติต่อนักโทษขององค์การสหประชาชาติ ข้อ ๓๓ ที่กำหนดไม่ให้ใช้เครื่องพันธนาการเพื่อการลงโทษดังที่อ้างไว้ข้างต้นอีกด้วย ข้ออ้างของผู้ถูกฟ้องคดีจึงไม่อาจรับฟังได้

ดังนั้น การที่ผู้ถูกฟ้องคดีและเรือนจำกลางคลองเปรมกับเรือนจำกลางบางขวางใช้เครื่องพันธนาการโดยจำตรวนผู้ฟ้องคดีไว้ตลอดเวลาจึงเป็นการกระทำที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายและเป็นการละเมิดต่อผู้ฟ้องคดี สมควรต้องมีคำสั่งให้ผู้ถูกฟ้องคดีระงับการกระทำความผิดดังกล่าว ส่วนที่ผู้ฟ้องคดีมีคำขอให้ชี้ขาดการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบของผู้ถูกฟ้องคดีนั้น เป็นการร้องเรียนกล่าวโทษผู้ถูกฟ้องคดี ซึ่งศาลไม่อาจออกคำสั่งบังคับได้

ส่วนที่ให้วินิจฉัยว่าการจำตรวนไม่ปรากฏในกฎหมายไทยและเจ้าหน้าที่ไม่มีอำนาจจำตรวน
ผู้ต้องขังเพื่อป้องกันการหลบหนีก็เป็นคำขอที่ศาลไม่อาจออกคำบังคับได้เช่นกัน ศาลจึงไม่อาจ
มีคำพิพากษาในส่วนนี้ได้

พิพากษาให้ผู้ถูกฟ้องคดีดำเนินการให้ระงับการจำตรวนแก่ผู้ฟ้องคดี
ทั้งนี้ ภายในสามสิบวันนับแต่วันที่คดีถึงที่สุด คำขออื่นให้ยก

นายประวิตร บุญเทียม
ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองกลาง

นายณัฐ รัฐอมฤต
ตุลาการหัวหน้าคณะศาลปกครองกลาง

นายชาวิวัฒน์ ศรีแก้ว
ตุลาการศาลปกครองกลาง

ตุลาการเจ้าของสำนวน

ตุลาการผู้แถลงคดี : นายสุรเดช พหลภาคย์
เอกสาร
ให้นำไปพิพากษาเพื่อระงับการจำตรวน

